

Debatt: Gårdsförsäljning äventyrar Systembolagets monopol

Regeringen äventyrar framgångsrik folkhälsopolitik genom att tillåt gårdsförsäljning av alkohol.

Västerbottens läns nykterhetsförbund protesterar mot denna utveckling.

– Systembolagets ensamrätt är ett utmärkt exempel på god folkhälsopolitik, skriver organisationens ordförande Bertil Forsberg.

Lokala ölproducenter i Sverige kommer ha möjlighet att sälja sina produkter direkt vid bryggeriet.

Foto: Christine Olsson

Debatt2025-05-11 13:00

[Bertil Forsberg, ordförande för Västerbottens läns nykterhetsförbund](#)

Det här är en debattartikel. Åsikterna i texten är skribentens egna.

En ny forskningsöversikt "När mindre är mer" slår fast att minskad alkoholkonsumtion på befolkningsnivå liksom för individen har stora fördelar. Forskningen visar att politiska åtgärder som begränsning av tillgänglighet och marknadsföring kan ge positiva effekter i hela befolkningen.

Det svenska försäljningsmonopolet med Systembolagets ensamrätt är ett utmärkt exempel på en lösning som begränsat konsumtionen och gör att vi i Sverige har mindre alkoholskador än i jämförbara länder.

Systembolagets monopol är ett undantag från EU:s principer om fri konkurrens som Sverige tillåtit behålla utifrån argument om att skydda folkhälsan genom ett begränsat utbud.

Västerbottens läns nykterhetsförbund anser att riksdagsbeslutet 23 april om så kallad gårdsförsäljning hotar detta undantag, eftersom missnöjda alkoholproducenter i andra länder kan initiera ärenden som får EU-domstolen att bedöma att Sveriges riksdag urholkat monopolet och gynnar svenska producenter.

Det är också enkelt att se hur svensk "gårdsförsäljning" inte är en landsbygds- eller odlarfråga. Företagen kommer främst att finnas i städer och produktionen av sprit och öl kan helt baseras på importerade råvaror. Det kan också finnas krafter i Sverige som vill provocera fram slutet för monopolet.

Det finns redan motioner i riksdagen om att göra "gårdsförsäljningen" mer tillåtande, exempelvis att man ska få köpa större mängd alkohol. Det finns också en risk att dessa nya försäljningsställen kommer ha öppet på tider när Systembolaget håller stängt. Skulle EU-domstolen upphäva undantaget för Systembolagets monopol finns ingen väg tillbaka.